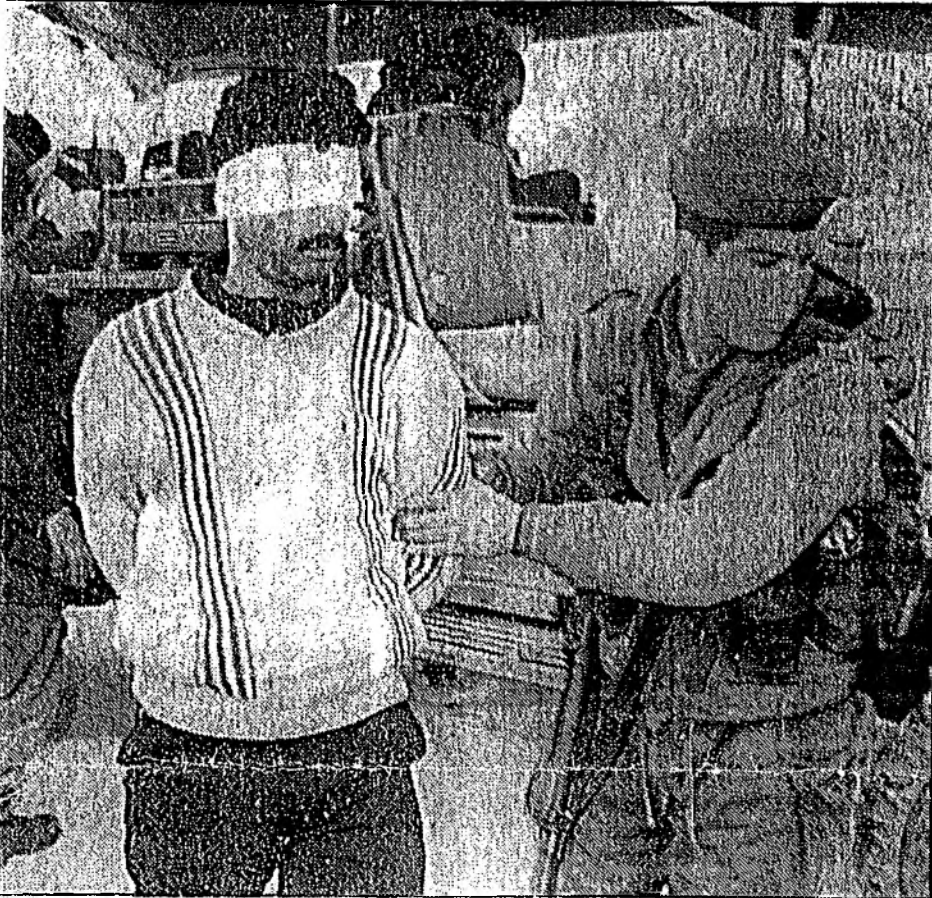

שיגרה של הפרת החוק

30.7.93 "צוקר"

מיכל סלע

במצואות השודרת בשטחים, מרכינות כל הרשויות את ראשיהן בפני שרירותיות שירות הביטחון עד כדי הנמנת נהלים ספולים. בשטחים עומד השלטון השרירותי של השב"כ מעל השכל הישר, מעל החוק

תכנית אילוסטרציה. צילום: יצחק הרר

מסרכת הביטחון פועלת, ללא ספק, על-פי שיטלים שיש בהם בסדרה כל כדי להבטיח את ביטחון המדינה. אלא שהיעדר נכונות ציבורית לכבד את מעשי שירות הביטחון הכלליים והיחס המעין מקדש שלו והבה המערכת הזאת הוות, מאפשרים לה לנהוג בשרירות כלפי הפלסטינים, בניגוד ברור לתוק השרת והצק שיטתית עד כדי כך שהיא ממסדת נהלים ובמנותגים המחקבלים עם הזמן אצל הממשל הצבאי והזר זהל כנורמה התיקנית.

אי מסירת מידע מידי למשטרה על מעצר אור מניה הוא אות הדוגמאות היומיומיות להפרת הצק שהמכה לנומה. פרשת מעצרו המסתורי של מוחמד אל-מצרי, בן 30, מסלפית היא רק דוגמה אחר.

אל-מצרי, שעוב את הגדה המערבית באוגוסט 87, נעצר ב-14 ביולי השנה על-ידי שלטונת הביטחון של דרן בגבול סעודיה, בדרכו לירדן. לאשתו נמסר, כי הוא נעצר כדי להיות מועבר לירי ישראל. ב-16 באוגוסט נסעה האשה אחרי מכונית המשטרה שהובילה את בעלה לגשר אלנבי. אילולא היה קשר טלפוני בין דרן לישראל, לא היונה משפחת אל-מצרי בסלפית יודעת כלל כי מוחמד נעצר.

פנייה לקבל אישור למעצר ולמקום המצאו של האיש נענתה ריקם. לימוק להגנת הפרט נאמר במינהל האזרחי תחילה כי האיש אינו נעצר. בסניה נוספת אישר המינהל כי האיש נעצר אך טרכ למסור את מקום המעצר. התשובה שקיבל "דבר" בפניה לרובר זהלל ביום המישי שעבר "דבר", 23 ביולי התנה: "גורמי הביטחון מסירים כי כל תלונה שטוגש לרשויות הממשלתיות והמוסמכות תיבדק לגופה ותסופל". כמלים אחרות: זה לא עניינכם.

פנייה של "דבר" למינהל האזרחי הניבה פרי חלקי: האיש אכן נעצר ב-16 בחודש, הוא רשום על-פי הנוהל במרכז השליטה, מוקד ממוחשב לרישום מעצרי פלסטינים. מקום הימצאו לא נמסר, בטענה שעל-פי הצק נמסר מקום הימצאו של עציר רק לצלב האדום רק ביום דו 11 למעצר.

לחץ באמצעות עתירה לבית המשפט הגבוה לצדק שהגיש ביום שישי עודד הרין אנורה רותמל, שבוע לאור מעצר האיש, הניב פרי ביום ראשון, תשעה ימים לאור המעצר: כמחוז מיוחדת לעורך הרין שער בשם המשפחה ובשם המוקד להגנת הפרט נמסר, כי אל-מצרי נעצר במחנה הכליאה בסולכרם (ובו אגף הקיחות של השב"כ) תמורת בקשה להסיר את העתירה. ידען משפטי בממשל הצבאי אף הסיף ושאלו למה לא פנית אליו.

ישור כל-כך שגורתי, כל-כך לא חוקי. על-פי הצק בשטחים, כמו בישראל, הייבת והישות העוצרת למסור למשפחת העצור מיד את עובדת המעצר ומקום הימצאו של העצור. ינעצר אדם, תימסר ללא שידוי ידיעה על מעצרו ומקום הימצאו אדם הקרוב אליו זולת אם ביקש העצור לא להודיע כאמור, נאמר בצו ברבר הוראות ביטחון, סעיף 78 א.ב.

הזו מעולם לא קיים כמלואו בשטחים. עם הזמן מצד מעין הסדר של רצון טוב בין הממשל הצבאי לצלב האדום הניד לאומי שעל-פי מקבל הארגון רשימות של עצורים ביום ה-11 למעצרו. על-פי הסדר זה, משפחות העצורים יקבלו את המידע רק מהצלב האדום. לא ברור מרוע במשך 22 שנה לא פנה איש לערכאות בעניין הזה - עד לאיתפאדה ולמעצרים והמוניים שיצרו אנדרלמוסיה ומשפחות התקשו לאתר את מקום מעצר קרוביהם.

ב-1989: עתרה האגודה לזכויות האזרח בשם כמה משפחות עצורים ובשמה כנגד הנוהל הבלתי-יחקי של אי מסירת מידע מידי על מקום הימצאו של עצור. בעקבות העתירה פסק בית המשפט הגבוה לצדק בנובמבר 1989 כי חובה על הרשות העוצרת למסור מידע על כל העצורים "בתקני ההשתייה" (אוהלי יחילים כמסור ליושבים הפלסטיניים - מ.ס.) ואלה שהעברו באותו היום למתקני

הגיבו על כך: זה לא נכון גלויית שלחות מדי פעם, ל כסדירות, והן אינן נכחינת מידע מידי. הפונים ישיר אינם נענים כלל.

המקרה של אל-מצרי חושף את השיטה הנוהגת אצל ג שמתקשה להמתין 11 יום להודעת הצלב האדום: פניה ש משפחות עצורים לעורכי רין חוקים, האגודה לזכויות האזרח, המוקד להגנת הפרט ולעתים תכרי-כנסת ואיני ציבור אחרים. אלה מפעילים "קשרים אישיים" עם היועצי המשפטיים במימשל הצבאי, עם פרקליטות המדינה וגורמי אחרים במימשל הצבאי המוסרים את המידע המכוסש כטוב אישית. שיטת הפרוטקציה ממלאת את מקום שלטון החוי המימשל הצבאי הוא הרשות הריבונית בשטחים והוא פוע כמסגרת הרין הבין-לאומי וצורים צבאיים. השב"כ הוא רשו חוקרת ולהלכה כפוף גם המוסר הזה לחוק.

במצואות השודרת בשטחים, מרכינות כל הרשויות א ראשיהן בפני שרירותיות שירות הביטחון עד כדי הנמנת נהלים ספולים. בשטחים עומד השלטון השרירותי ש השב"כ מעל השכל הישר, מעל החוק. ■

כליאה אחרים.

כך נאמר בפסק הדין של בג"ץ: "חובת הדעה זו היא מועל יוצא מזכות יסוד הנתונה לאדם שנעצר ברת וכרין על-ידי השלטונות המוסמכים, שאלת ביאור את "דבר מעצרו ומקום מעצרו ליריעת קרוביו למען ידעו מה עלה בגורלו של קרובם העצור וכיצד ניתן להשיט לו את העזרה הדרושה לו כדי לרגן על חירותו. זכות זו זכות טבעית היא תגורת היא מכבוד האדם ומעקרונות הצדק הכלליים ונתונה היא הן לעצור עצמו והן לקרוביו."

בית המשפט קבע, בין היתר, בהתחשב בתנאים בשטחים, כי את החובה הזאת יש למלא באחת הרכיבים: פרסום פומבי באמצעות המינהל האזרחי, גלוייה ששולח העציר מבית המעצר ותשובה לכל מי שפונה באופן אישי. גם הוראות בג"ץ אלה אינן מתקיימות במלואן, לא רק במקרה של אל-מצרי. רשימות המינהל האזרחי אינן מתפרסמות באופן סדיר ותשובה לשאלת "דבר" השובע נמסר כי החובה היא רק לגבי עצורים במתקן השהייה. באגודה לזכויות האזרח